

▲ Drónfotó az új óvodaépületről

AZ UTOLSÓ BÁSTYA

Építész: **Kuli László**
 Szöveg: **Erhardt Gábor**
 Fotók: **Jandó Zsuzsa, Bozzai Attila**
 Drónfotók: **Zajti Ferenc, Osztie Gergely**

▲ Drónfotó a teljes oktatási és igazgatási tömbről

- Teljes összevonás utáni telekhatár
- Skót Bencés Rendház történelmi telke
- Intézményközponti telekhez csatolt területek
- Intenzív zöldtetős épületrész
- Műemléki épületek
- Új intézményi épületek
- Környező épületek
- Magántulajdonú telkek

▲ Oktatási és igazgatási tömb helyszínrajza

Nagy örömmre szolgál, hogy a Kuli László tervei szerint megvalósult „Budajenő község oktatási és igazgatási központjának fejlesztése”, egy majd' két évtizedes építészeti „eseménysorozat” az idei évben Pro Architectura díjban részesülhetett. Ez azt mutatja, hogy építészeti közéletünkben a médiacentrikus építészeti nagyotmondások és a szakma megosztottsága által generált belső botrányok mellett jut még figyelem a csendesen, nagyobb távlatokban gondolkodó és tevékenykedő építészeknek és megbízóknak is. Kuli László ráadásul mindezt egy adott közösség szolgálatában teszi, e közösség tagjaként, azaz budajenői lakosként, olyan – mára sajnos elcsépelet, de ettől függetlenül nagyon fontos – fogalmakat állítva praxisa fókuszába, mint a hagyomány és az illeszkedés.

A Pro Architectura díjat a hét épületből álló együttes kapta, amelynek történetét, telepítési koncepcióját ismerni kell és érdemes ahhoz, hogy cikkünk valódi tárgyát, a közelmúltban elkészült hatfoglalkoztatós óvodát a kellő mélységben be tudjuk mutatni.

Budajenő központjában áll a község legjelentősebb műemléki épületegyüttese, az egykori skót bencés rendház négy épülete: egy kétszintes barokk főépület a telek közepén, a korábbi paplak a telek

tetején, a mai főút, azaz a Kossuth Lajos utca utcavonalán, valamint a telek alsó részén, a régi főutcára kiépült két, majdnem szimmetrikus, L alakú épület. Utóbbiak egyike a II. világháború utáni évtizedekben szinte teljesen elpusztult, csak az utcai szárnya maradt meg, erősen átalakítva. A skót bencések a 20. század elején elhagyták Budajenőt. A főépületben 1948 óta általános iskola működik, amely mellé az ezredfordulóig számos, az épület rangjához méltatlan funkció került. Az önkormányzat 2000-ben állami segítséggel felújította az iskolai főépületet, amelyben jelenleg a tantermek vannak. Ingatlancserével elérhető volt, hogy a volt rendház alsó, főutcai épületébe az önkormányzat költözzön be, illetve az iskola felőli végébe melegítőkonyha és a tanulók menzája kerüljön.

Kuli László az így kialakult helyzet alapján javasolta, hogy a műemléki épületcsoportot további telkek bevonásával fejlessék a település oktatási és igazgatási központjává. Ezt a település vezetése elfogadta, és a továbblépés biztosítására megvásárolt egy szomszédos lakótelket.

A kívánt cél ismeretében elsőként az alsó, főutcai déli épület(torzó) helyreállításával és bővítésével valósult meg a tornaterem és annak öltözőépülete,

Az új óvodaépület

2007–2008-ban. Az öltözőszárny az egykori rendház elpusztult hátsó szárnyának – értelemszerűen a korhoz igazodóan újrafogalmazott – visszaépítésével valósult meg, amelyhez egy nyaktaggal csatlakozik az új tornaterem. A tégl- és terméskő burkolatú épület saroktoronyként, szimbolikusan foglal teret az együttes déli sarkán. A tornacsarnok – bár mérete jelentős – nem kíván konkurálni a rendház főépületével, így a léptékénél fogva indokoltan a mezőgazdasági épületek architektúrája határozza meg anyaghasználatát, részletképzését. Építészetileg kevésbé jelentős, de az üzemeltetés szempontjából annál fontosabb

lépés következett ezután: a szabadtéri sportpálya és futópálya kialakítása a rendház felső, Kossuth Lajos utcai udvarán. Ezt követően, a közelmúltban készült el a sportudvar feletti (keleti) sarokban egy két tantermes iskolaépület (szintén Kuli László tervei szerint), amely az erős tereplejtés miatt szinteltolással valósult meg. Így a Kossuth Lajos utca erős forgalmát a kifelé zárt karakterű épület jól leválasztja az ezáltal csendesebbé váló iskolaudvarról. Az egyszerű, cserépfedésű tetőidom és a téglaburkolatos falak megidézik az alsó sarkon álló tornaterem saroktorony karakterét, folytatva az intézményi terület határait kijelölő építészeti gesztust.

▲ Polgármesteri Hivatal és tornaterem együttese

▲ Iskolaépület

A Kossuth Lajos utcai térfal következő eleme az együttes főtengelyére illeszkedő egykori paplak műemléki védettségű épülete. Ennek felújítása lassan befejezéséhez közeledik, a kiköltöztetett postahivatal helyét az iskola számítástechnikai és természettudományos szaktermei foglalják el.

Az épületegyüttes utolsó eleme, a harmadik, északi saroktorony – cikkünk tulajdonképpeni tárgya – egy hatfoglalkoztató óvoda, amely nélkül funkcionálisan nem lenne teljes a nagyívű település-mag-fejlesztési koncepció. Az épület vázlatlattervét 2011–12-ben készítette el Kuli László, amelynek megvalósítására önkormányzati és állami forrásból 2019–2020-ban nyílt lehetőség.

Az oktatási és igazgatási központ legnagyobb épülete részben a régi papkert, részben az újonnan megvásárolt telek egy erős tereplejtésű részén valósult meg, követve a paplak és a két tantermes iskolaépület által kijelölt utcavonalas beépítést, de egy kis csavarral mégis megtörve, változatosabbá téve a Kossuth Lajos utcai térfalat. Szerencsére itt a főút kiszélesedik, így egy kis teresedés lehetővé teszi, hogy az épület – fent említett két szomszédjánál jobban – érvényesüljön az utcaképben.

A tervezői koncepció a nagy alapterületű épület utcaképbe illesztése volt, azaz hogy minél kevésbé lógjon ki a Kossuth Lajos utcai, jellemzően földszintes, családi házas beépítéséből. Érdekes adalék, hogy bár napjainkban ez tekinthető a település főutcájának, vagy legalábbis legforgalmasabb közútjának, korábban (ötven évvel ezelőttig) ez egy majdhogynem mezőgazdasági út volt. Az északkeleti oldalán a pincesor, míg délnyugati oldalon gazdasági épületek, csűrök, pajták voltak a meghatározók. Ezt a beépítést a hetvenes, nyolcvanas években a családi házas beépítés váltotta fel, amely nem oldalhatáros, hanem sokkal inkább egyfajta zárt sorúsodó karaktert kezdett felvenni, az agglomerációs fejlődést követve.

THE LAST BASTION

Designed by László Kuli, the two-decade long development of the seven-building educational and administrative centre in the township of Budajenő received the 2021 Pro Architectura Award. The kindergarten building featured here perfectly illustrates László Kuli's architectural vision, which is deeply rooted in the local traditions. By revealing the hidden historical and spiritual connections of the place, he is able to integrate eternal values into a truly contemporary architecture. His work, free from commonplace and obscure reinterpretation, succeeds in creating an organic and self-evident harmony between respect for tradition and the need to adapt, to a result that is best described as captivating.

▲ Óvoda

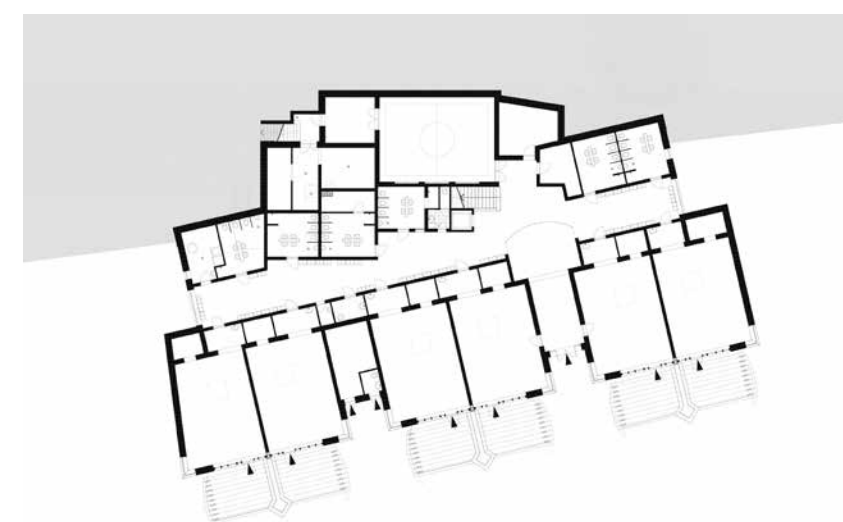
Ugyanakkor a főtömeg hosszú, nyugodt, két végén kontyolt nyeregtető idoma nagyon jól válaszol a rendház főépületének tetőzetére, arányaira – különösen az udvari oldalról, ahol az együtt láthatóság, együtt érzékelhetőség jelentősebb. A felső szint visszafogott mérete értelemszerűen túlméretes alsó szintet eredményez, amely kinyúlik az épület kontúrjából, „támfalak” mögé rejtett, zöldtetős, hullámzó térfallal szelidítve az alulról kétszintes épülettömeget, amely így jobban belesimul a lejtős terepbe.

Természetesen ezt a tömegformálási koncepciót a funkciók észszerű elhelyezése is követi. Az utcaszinten vannak az előtér mellett az intézményvezetőségi és nevelőtestületi irodák, a kiszolgálóhelyiségek, a melegítőkonyha és a szociális blokk. A bejárat által kijelölt (nem közép)tengelytől keletre vannak a nyugalmat igénylő funkciók: a logopédiai terem, az orvosi szoba, a sószoza és egy szülői tárgyaló. Az előtér egy galériás összennyitással kapcsolódik az alsó szintű aulához, ami által majd' megkétszereződik annak alapterülete, ami az óvodai rendezvények esetén különösen fontos.

A csoportszobák az alsó szinten sorakoznak, gyakorlatilag teljesen azonos megjelenéssel, mérettel, tájolással, kiala-

▲ Utcaszintű alaprajz

▲ Udvarszintű alaprajz

kitással, ami nagyon ritkán valósítható meg egy ekkora létesítményben. Ez az udvari szint, azaz a csoportszobák közvetlen kapcsolattal bírnak az udvar felé, de a felső szintű helyiségek sem maradnak zöld nélkül: a csoportszobák feletti zöldtető látványa nagy előny.

A kettőszintes összefogott csoportszobák előtt egy nagy alapterületű, áramló terű öltözőfolyosó fut, amelynek megvilágításáról a galérián kívül a tetőről levezetett fénycsövek gondoskodnak. Ezekből kettő-kettő a csoportszobákba is jutott. Az alsó szintre került az utcafrontra kitolt, kétszintes belmagasságú tornaszoba, amelybe a felső szintű előtérből is be lehet tekinteni. A csoportszobák mindegyike előtt fénycsöves tetővel fedett terasz van, a játszóudvar mérete éppen optimális.

A bemutatott épület jól mutatja Kuli László építészeti gondolkodását, amely ezer szállal kötődik a helyhez. Nemcsak annak fizikai (domborzati, tájolási, megközelítési) adottságaihoz, hanem a

genius locihoz. A hely rejtettebb, történeti, szellemi rétegeit is ismeri, és kifejti ezekből, ami örök, azaz úgy a mára, mint a holnapra is érvényes. Ízig-veéig kortárs építészete ezeken az állandó értékeken alapul. A hagyománykövetés és az illeszkedés nem közhelyesen és nem átláthatatlan átértelmezésekben, hanem szervesen és magától értetődően van jelen építészetében. Akár azt is mondhatnánk, hogy szerethetően.

Bár Budajenőn több vallási és középület megújulásához is köze van (tervezőként), én mégis családi házaira szeretném felhívni a figyelmet. Bár mára ez lett az egyik legkevésbé hálás tervezési terület, Kuli László tervei, következetes tömegformálási, térszervezési és anyaghasználati gyakorlata betekintést enged a világmegváltás egyetlen – általa is követett – hosszú távon is járható útjába. Az a fajta csendes következetesség, amellyel mindig megújulva körüljárja e témát, mégis mindig újat mutatva

a házról alkotott és napjainkban fájón hiányzó ösképről, személy szerint engem lenyűgöz. Remélem, hogy az idei Pro Architectura díjasok között is lesz olyan, aki ezt az utat hasonló következetességgel és maximalizmussal járja.

Építész: **Kuli László**

Építész munkatársak:

Juhász Attila vándorépítész

Parócai Imre építész

Gépszak: **Lantos András**

Elektromos: **Kelemen Ferenc**

Statika: **Sipos Csaba**

Kertterv: **Nagy Eszter**

Lift: **Makovsky Zsolt**

Konyhatechnológia: **Straub Ágnes**

Szigeteléstechológia: **Maronics János**

Az erős tereplejtésnek köszönhetően a kétszintes óvodaépület a Kossuth utca felől „csak” földszintes képet mutat. Ugyanakkor az épület nagy mérete és a már említett teresedés miatti karakteres városképi érvényesülés nem tette lehetővé, hogy a két tantermes iskolához és a paplakhoz hasonlóan egy egyszerű, nyeregtető tömegként jelenjen meg a városképben. A bejárat hangsúlyt egy „egyszerű”, téglaburkolatos, oromzatos keresztmög adja, amelynek elnyújtott aránya érdekes értelmezési lehetőségeket villant fel. Az autós közlekedés nagyobb sebessége miatt az utca túloldalán álló aedicula-szerű pincheomlokzatok horizontális elnyújtása a motorizáció, a felgyorsult élet színvonaljaként is értékelhető, akár csak a fő tetőtömegről lefűződő, oldottabb utcaképet eredményező mellék-tömeg megjelenése, kezelése.

